

Helsedirektoratet
Postboks 220 Skøyen
0213 OSLO

Vår referanse: 19/01694-2
Arkivkode: G00 &00
Saksbehandler: Anne Jensen,
Deres referanse: 18/39339-5
Dato: 21.08.2019

Høringsuttalelse - Nasjonal veileder for akutthjelpere

Vi viser til Helsedirektoratets utkast til nasjonal veileder for akutthjelpere, datert den 19.juni 2019.

KS har store innvendinger til det foreliggende utkastet. Den viktigste er at dokumentet gir råd uten at nødvendige faglige, organisatoriske og økonomiske problemstillinger er utredet eller avklart. For det andre er vesentlige anbefalinger og begrunnelser basert på det som ser ut til å være feil lovforståelse.

Merknader til lovforståelsen

Utkastet til veileder er basert på følgende oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet:

Helse xxx RHF skal i samarbeid med Helsedirektoratet og kommunene etablere en ordning for opplæring og bruk av akutthjelpere. Det vises til akuttmedisinforskriften § 5.

Et oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet til de regionale helseforetakene kan ikke forplikte kommunene til nye oppgaver. Kommunene er bundet av lov og forskrift, og nasjonale veiledere må utformes innenfor de rettslige rammene som til enhver tid finnes på området. I følge akuttmedisinforskriftens § 5 *kan* kommunene bruke akutthjelpere. Altså ingen plikt, men en hjemmel som gir mulighet. En veileder må innrettes slik at den ikke skaper tvil om hva som er lovpålagt. Etter KS oppfatning er flere av anbefalingene basert på feil tolkning av loven. Noen konkrete eksempler fra kap. 3:

Kommuner og helseforetak har gjensidig plikt til å samarbeide og sikre en koordinert innsats i den akuttmedisinske kjeden. Dette skal gjøres som likeverdige parter gjennom blant annet lovpålagte samarbeidsavtaler. Utkastet til veileder viser manglende forståelse for likeverdigheten og det felles ansvaret. Se for eksempel side 19, hvor det kan leses at det er helseforetaket som (alene) definerer behovet for akutthjelpere.

Høringsutkastet har motstridende beskrivelser av kommunenes ansvar. I kap. 3 kan en på den ene siden lese at det ikke foreligger pliktbestemmelser som pålegger kommuner og helseforetak å etablere akutthjelpere. Det er riktig lovforståelse, men i samme kapittel står det også: Kommunene *skal* legge til rette for etablering og drift av akutthjelperordninger. Videre kan en lese at *kommunene har plikt til å samarbeide med helseforetakene og legge til rette for etablering og drift av akutthjelperordninger basert på kommunale ressurser.*

Dokumentet skaper dermed tvil om ansvar og myndighet i den akuttmedisinske kjeden. Det skaper i tillegg nye forventninger til kommunenes ressursbruk, uten nødvendig legitimitet.

Manglende kunnskapsgrunnlag

KS mener at utkastet til veileder går langt i å gi råd i spørsmål som ikke er utredet eller har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

Akutthjelpere kan komme *i tillegg til, eller påvente av* de lovpålagte akuttmedisinske tjenestene. De skal ikke erstatte helseforetakenes ansvar for å få ambulanser raskt nok fram. Flere steder i landet har imidlertid store utfordringer med å oppfylle anbefalt responstid for ambulanse. Det fører blant annet til at ansatte i brann og redning stadig oftere rykker ut på helseoppdrag. En mer utbredt og profesjonalsert ordning med akutthjelpere kan gi ytterligere oppgaveforskyvning fra helseforetak til kommuner, uten at det er tatt stilling til kvalitets- og ressursmessige konsekvenser.

Brann og redning bruker stadig mer av sine ressurser på akutt helsehjelp. Mer enn halvparten av de ansatte har små stillingsbrøker, og med knappe tidsressurser må kjernearbeidsoppgavene prioriteres. Akutthjelper-veilederens anbefalinger til kompetanse, utstyr og forholdet til helselovgivningen tilsier en helt annen og mer profesjonalsert ordning enn dagens. Det betyr blant annet at brann og redning (som i dag utgjør hovedtyngden av akutthjelperordningen) må bruke enda mer av sine ressurser på opplæring, oppdatering og øvelser på helseområdet. Utkastet til den nasjonale veilederen berører dermed langt mer enn akutthjelperordningen isolert, og de mulige samfunnsmessige konsekvenser bør etter KS mening drøftes før det gis konkrete faglige anbefalinger.

Hvorvidt helsepersonelloven gjelder akutthjelpere må for øvrig utredes grundigere. Spørsmålet har stor betydning for kommuner, helseforetak og brann og redningstjenesten, og kan neppe slås fast gjennom en anbefaling i en veileder.

KS anbefaler Helsedirektoratet å vurdere på nytt hvilke deler av akutthjelperområdet som egner seg for en eventuell nasjonal veileder.

Helge Eide
områdedirektør

Åse L. Snåre
avdelingsdirektør

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet